

บทที่ 3

วัสดุ อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

3.1 สถานที่ทำการวิจัยและวิเคราะห์

1) การศึกษาวิจัยในภาคสนาม ดำเนินการในพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกร ตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ด้วยวิธีการปักดำ ระยะเวลาเพาะปลูก เริ่มหว่านข้าว 29 กรกฎาคม 2547 ถึงวันเก็บเกี่ยว 26 พฤศจิกายน 2547

2) การศึกษาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ สำหรับการวิเคราะห์สมบัติทางเคมีของเถ้าลอย ลิกไนต์ ฟางที่ผ่านการเพาะเห็ด ปุ๋ยหมักฟางข้าว และดิน ดำเนินการที่ห้องปฏิบัติการของสหสาขา วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องปฏิบัติการของสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับการวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพของเถ้าลอยลิกไนต์ ฟางที่ผ่านการเพาะเห็ด ปุ๋ยหมักฟางข้าว และดิน ดำเนินการที่ห้องปฏิบัติการของกลุ่มงานวิจัยปฐพี กายภาพ กองปฐพีวิทยา กรมวิชาการเกษตร

3.2 วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้วิจัยในภาคสนาม

1) ดินทดลอง เป็นพื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกร ตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัด นครนายก ซึ่งเป็นดินชุดรังสิตกรดจัด

2) เถ้าลอยลิกไนต์จากโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

3) ปุ๋ยหมักฟางข้าว (หมักจากฟางข้าวที่ผ่านกระบวนการเพาะเห็ด)

4) ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 และปุ๋ยยูเรีย 46-0-0

5) เมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ซึ่งเป็นข้าวพันธุ์ไม่ไวต่อช่วงแสง

6) วัสดุ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับการเตรียมดิน การปักดำ เกี่ยวข้าว ประกอบด้วย รถไถ จอบ เสียม เคียวเกี่ยวข้าว เป็นต้น

3.2.2 การศึกษาสมบัติทางเคมีของดิน เมื่อมีการเติมเถ้าลอยลิกไนต์ ร่วมกับปุ๋ยหมัก ฟางข้าวและปุ๋ยยูเรีย

1) วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างดินภาคสนาม

- เสียม

- ถังพลาสติก

- ปากกาเคมี

2) วัสดุอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- เคมีภัณฑ์ (Analytical Reagent Grade) เป็นสารเคมีสำหรับการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- เครื่องแก้วสำหรับการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เช่น ขวดรูปกรวย (Erlenmeyer Flask) กระจกตวง (Cylinder) บีกเกอร์ (Beaker) ปิเปต (Pipette) บิวเรต (Buret)

- ตะแกรงร่อนขนาดเปิด 0.2 มิลลิเมตร และ 2 มิลลิเมตร

- เครื่องชั่งไฟฟ้าอย่างละเอียด (Analytical Balance)

- เครื่องอบอุณหภูมิสูง (Oven)

- เตาแผ่นความร้อน (Hot Plate)

- เครื่องเขย่า (Shaker)

- เครื่องเหวี่ยงจากศูนย์กลาง (Centrifuge)

- เครื่องสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Spectrophotometer)

- เครื่องอะตอมมิกแอบซอร์ปชันสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (Atomic Absorption Spectrophotometer)

3.2.3 การศึกษาสมบัติทางกายภาพของดิน เมื่อมีการเติมเถ้าลอยลิกไนต์ ร่วมกับปุ๋ยหมัก ฟางข้าวและปุ๋ยยูเรีย

1) วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างดินภาคสนาม

- กระจกสแตนเลส ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 ซม. สูง 5 ซม.

- ค้อน

- เสียม

- ถุงพลาสติก

- ปากกาเคมี

2) วัสดุอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- เคมีภัณฑ์ (Analytical Reagent Grade) เป็นสารเคมีสำหรับการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- เครื่องแก้วสำหรับการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เช่น ขวดแก้ว 500 มล. กระจกตวง (Cylinder) บีกเกอร์ (Beaker) ปิเปต (Pipett) เบ้าเผา (Crucible) เป็นต้น

- ตะแกรงร่อนขนาดเปิด 2 มิลลิเมตร

- เครื่องชั่งไฟฟ้าอย่างละเอียด (Analytical Balance)

- เครื่องอบอุณหภูมิสูง (Oven)

- เตาแผ่นความร้อน (Hot Plate)
- เครื่องเขย่าดิน (Soil Shaker)
- เครื่อง Pressure Cooker Apparatus และ Pressure Membrane
- ชุด Pipette ดูดอนุภาค Silt และ Clay
- ชุดอุปกรณ์เตรียมตัวอย่าง เพื่อให้ดินอิ่มตัวด้วยน้ำ (Saturated)

3.2.4 การศึกษาผลผลิตข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 เมื่อมีการเติมเกลือลิกไนต์ ร่วมกับปุ๋ยหมักฟางข้าวและปุ๋ยยูเรีย

1) วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่างข้าวภาคสนาม

- อุปกรณ์เก็บเกี่ยวข้าว
- ถังพลาสติก
- เครื่องชั่งอย่างละเอียด (Analytical Balance)
- ปากกาเคมี

2) วัสดุอุปกรณ์ในการวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- เครื่องชั่งไฟฟ้าอย่างละเอียด (Analytical Balance)
- เครื่องอบอุณหภูมิสูง (Oven)

3.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.3.1 การเลือกและการเตรียมพื้นที่

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงอิทธิพลของการเติมเกลือลิกไนต์ ร่วมกับปุ๋ยหมักฟางข้าวและปุ๋ยยูเรีย ต่อการปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 ในพื้นที่ดินกรดจัด ดังนั้นพื้นที่ดำเนินการวิจัย คือ พื้นที่ปลูกข้าวของเกษตรกร ตำบลดอนยอ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ซึ่งเป็นพื้นที่ดินกรดจัด ชุดดินรังสิตกรดจัด

การเตรียมพื้นที่สำหรับการทำการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน

1) การเตรียมแปลงตกกล้าข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1

การเตรียมแปลงตกกล้าทำโดยการไถตะกั่วทั้งพื้นที่ จากนั้นปั้นคันทนา เพื่อเก็บน้ำและทำการไถแปร เพื่อให้ดินร่วนซุย คราดเอาวัชพืชออก ทำเทือก โดยการย่ำดินจนเป็นโคลนตม พร้อมกับปรับดินให้พื้นที่มีความสม่ำเสมอ และนำน้ำขังไว้ในพื้นที่ เพื่อรักษาสภาพดินให้พร้อมสำหรับการตกกล้า

2) การเตรียมแปลงปักดำข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1

ขั้นตอนการเตรียมแปลงปักดำข้าวมีลักษณะเดียวกับการเตรียมแปลงตกลำ โดยเริ่มจากการไถตะกั่วทั้งพื้นที่ จากนั้นทำการปั้นคั่นนารอบนอกของแต่ละ Block เพื่อเก็บน้ำ และทำการไถแปร เพื่อให้ดินร่วนซุย คราดเอาวัชพืชออก ทำการปั้นคั่นนาในแต่ละหน่วยทดลองย่อย ขนาด 4 x 6 เมตร จากนั้นทำเทือก โดยการย่ำดินจนเป็นโคลนตม พร้อมกับปรับดินให้พื้นที่มีความสม่ำเสมอ และนำน้ำขังไว้ เพื่อรักษาสภาพดินให้พร้อมสำหรับการปักดำ

3.3.2 การทำปุ๋ยหมักฟางข้าว ได้ดำเนินการจัดทำตามวิธีการของสำนักวิจัยและพัฒนา การจัดการดิน (2546)

1) วัสดุสำหรับการทำปุ๋ยหมักฟางข้าว

- ฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดฟางแล้ว	1	ตัน
- มูลสัตว์ (ขี้ไก่)	200	กิโลกรัม
- ปุ๋ยยูเรีย	2	กิโลกรัม
- สารเร่ง พด.1	1	ถุง (150 กรัม)

2) วิธีการทำ

- นำฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดที่เตรียมไว้กองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 2 เมตร ยาว 3 เมตร รดน้ำพร้อมๆ กับขี้เถ้าให้แน่นพอสมควร โดยให้เศษฟางข้าวมีความหนา ประมาณ 50 เซนติเมตร

- โรยทับด้วยมูลสัตว์หนาประมาณ 10 เซนติเมตร รดน้ำ พร้อมขี้เถ้าให้แน่น
- โรยปุ๋ยยูเรียให้ทั่ว รดน้ำ พร้อมขี้เถ้าให้แน่น
- ราวเชื้อ พด.1 ที่เตรียมไว้ให้ทั่ว รดน้ำ พร้อมขี้เถ้าให้แน่น

การกองปุ๋ยหมักแต่ละชั้นทำการย่ำให้แน่นพร้อมกับการรดน้ำให้ชุ่ม ซึ่งจะ ทำซ้ำดังกล่าวอีก 2 ชั้น รวมเป็น 3 ชั้น ปิดทับด้วยมูลสัตว์หนา 1 นิ้ว เพื่อป้องกันการสูญเสีย ความชื้น ความสูงกองปุ๋ยหมักประมาณ 1.5 เมตร

3) การดูแลกองปุ๋ยหมัก

- ทำการกลับกองปุ๋ยหมัก พร้อมรดน้ำทุก 7-10 วัน เป็นจำนวน 4 ครั้ง เพื่อ ลดความร้อนภายในกองปุ๋ยหมัก

- ปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายสมบูรณ์แล้ว และสามารถนำไปใช้ได้ จะมีสีน้ำตาล ดำเข้ม ยุ่ย ละเอียด ไม่มีกลิ่นเหม็น อุณหภูมิภายในกองปุ๋ยหมักลดลงใกล้เคียงกับอุณหภูมิภายนอก และเมล็ดพืชสามารถเจริญเติบโตได้ สังเกตจากการที่มีต้นพืชขึ้นบนกองปุ๋ย

3.3.3 การเลือกวิธีการปลูกข้าว

วิธีการปลูกข้าวสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ วิธีการปักดำ (Transplanting Method) เนื่องจากเป็นวิธีการปลูกข้าวที่นิยมทำ คิดเป็นเนื้อที่ปลูกประมาณร้อยละ 80 ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดในประเทศไทย (อรรควุฒิ ทัศนสองชั้น, 2526) โดยจะต้องทำการหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่เพาะกล้าก่อน เมื่อดันกล้ามีอายุ 28 วัน จึงถอนต้นกล้าไปปักดำในแปลงนาที่ได้เตรียมไว้ โดยใช้ต้นกล้าจำนวน 3 ต้น/หลุม ระยะการปักดำ 20 x 20 เซนติเมตร

3.3.4 การเลือกพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 เนื่องจากเป็นข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง ที่ส่งเสริมให้ปลูกในเขตนาชลประทานภาคกลางและภาคเหนือตอนล่าง มีอายุเก็บเกี่ยว 112-125 วัน (สถาบันวิจัยข้าว, 2547)

3.3.5 การวางแผนการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ได้วางแผนการทดลองแบบ RCB (Randomized Complete Block Design) ทำ 3 ซ้ำ (Replication) มี 8 ตำรับทดลอง (Treatment) ดังตารางที่ 3.1

หนึ่งหน่วยทดลอง คือ แปลงทดลองขนาด 4 x 6 เมตร รวมหน่วยทดลองทั้งหมด 24 หน่วยทดลอง (8 ตำรับทดลอง x 3 ซ้ำ) รวมพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 576 ตารางเมตร

ตารางที่ 3.1 ตำรับทดลองในการศึกษาวิจัยและการเติมสิ่งทดลองในแต่ละตำรับทดลอง

ตำรับทดลอง (Treatment)	ก่อนปักดำ 2 อาทิตย์				ก่อนออกดอก 30 วัน
	ถั่วลอย ลีกไนต์	ปุ๋ยหมัก ฟางข้าว	ปุ๋ยเคมี 16-20-0	ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0	ปุ๋ยยูเรีย 46-0-0
1. ดินเดิม	-	-	-	-	-
2. ดินเดิม + ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำ ¹	-	-	40 กก./ไร่	-	15 กก./ไร่
3. ดินเดิม + ถั่วลอยลีกไนต์	2 ตัน/ไร่	-	-	-	-
4. ดินเดิม + ปุ๋ยยูเรีย ²	-	-	-	13.04 กก./ไร่	13.04 กก./ไร่
5. ดินเดิม + ปุ๋ยหมักฟางข้าว	-	2 ตัน/ไร่	-	-	-
6. ดินเดิม + ถั่วลอยลีกไนต์ + ปุ๋ยยูเรีย ²	2 ตัน/ไร่	-	-	13.04 กก./ไร่	13.04 กก./ไร่
7. ดินเดิม + ถั่วลอยลีกไนต์ + ปุ๋ยหมักฟางข้าว	2 ตัน/ไร่	2 ตัน/ไร่	-	-	-
8. ดินเดิม + ถั่วลอยลีกไนต์ + ปุ๋ยหมักฟางข้าว:ปุ๋ยยูเรีย (1:2) ²	2 ตัน/ไร่	1.05 ตัน/ไร่	-	4.35 กก./ไร่	13.04 กก./ไร่

หมายเหตุ : - หมายถึง ไม่เติมสิ่งทดลองในช่องนั้น ๆ

¹ ปุ๋ยเคมีตามคำแนะนำการใช้ปุ๋ยนาสำหรับข้าวพันธุ์ที่ไม่ไวต่อช่วงแสง สำหรับดินนาภาคกลางที่เป็นดินเหนียว (อรรถวุฒิ ทัศนสองชั้น, 2526)

² การคำนวณการเติมสิ่งทดลองในตำรับทดลองที่ 4,6 และ 8 อธิบายในภาคผนวก ก

3.3.6 การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว

- 1) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ โดยนำเมล็ดพันธุ์ข้าวปทุมธานี 1 ใส่ถุงผ้าดิบนำไปแช่น้ำ 1 คืน จากนั้นนำเมล็ดข้าวขึ้นจากน้ำ ทำการหุ้มเมล็ดข้าวด้วยกระสอบและรดน้ำให้ชุ่มเป็นเวลา 2-3 วัน จนรากงอกออกมาประมาณ 5 มิลลิเมตร ก็จะสามารถนำไปหว่านลงในแปลงเพาะกล้าที่เตรียมไว้
- 2) การใส่สิ่งทดลองใส่ในระยะก่อนการปักดำข้าว 14 วัน ดำเนินการตามตารางที่ 3.1
- 3) การปลูกข้าวแบบปักดำ ทำการย้ายกล้าข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 อายุ 28 วัน นับจากวันหว่าน ไปปักดำในแปลงนาตามตำรับทดลองในตารางที่ 3.1 ซึ่งในการปักดำใช้ต้นกล้า 3 ต้น/หลุม และระยะ 20 x 20 เซนติเมตร
- 4) การใส่สิ่งทดลองระยะก่อนข้าวออกดอก 30 วัน ดำเนินการตามตารางที่ 3.1
- 5) การดูแลรักษา เมื่อเสร็จขั้นตอนการปักดำแล้ว ดำเนินการรักษาระดับน้ำในแปลงนาให้สูงประมาณ 3-5 เซนติเมตร จนถึง 1 สัปดาห์ ก่อนการเก็บเกี่ยว
- 6) การใช้ยาป้องกันโรคพืช แมลง และศัตรูข้าว
  - กรณีโรคพืชและศัตรูข้าว สังเกตสภาพต้นข้าวและป้องกันกำจัดตามชนิดของโรคข้าว ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ต้นข้าวถูกหนอนกอและหนอนห่อใบข้าวเข้าทำลาย จึงใช้ ฟูราดาน ดูราเทอร์ 3% หว่านในอัตรา 5 กิโลกรัม/ไร่ และซุมิโรออน 50% อัตรา 40 ซีซี ต่อไร่ 20 ลิตร
  - กรณีหอยเชอร์และปู หมั่นตรวจเก็บและทำลาย
  - กรณีหนู ใช้กับดักลดปริมาณหนู
- 7) การเก็บเกี่ยวผลผลิต กำหนดพื้นที่เก็บเกี่ยว 3 x 5 เมตร โดยเว้นระยะจากขอบแปลงเข้าไปด้านละ 0.5 เมตร เพื่อเป็นแนวป้องกัน (Guard Row) จากนั้นนำข้าวเปลือกไปตากแดด 2-3 แดด ชั่งน้ำหนักผลผลิตเมล็ดข้าวเปลือกที่ได้ จดบันทึก แล้วสูมเมล็ดข้าวเปลือกไปหาเปอร์เซ็นต์ความชื้น เพื่อคำนวณหาผลผลิตข้าวเปลือกที่ระดับความชื้น 14 เปอร์เซ็นต์

3.3.7 การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์

1) การเก็บตัวอย่างแ่้าลอยลิกไนต์

ดำเนินการสูมตัวอย่างแ่้าลอยลิกไนต์จากปริมาณทั้งหมดที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัย นำตัวอย่างที่ได้มารวมกันเป็นตัวอย่างแ่้าลอยลิกไนต์รวม (Composite Sample) ดำเนินการวิเคราะห์สมบัติทางเคมีของแ่้าลอยลิกไนต์ ตามพารามิเตอร์และวิธีวิเคราะห์ดังตารางที่ 3.2

2) การเก็บตัวอย่างฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดและปุ๋ยหมักฟางข้าว

ดำเนินการสุ่มตัวอย่างฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดและปุ๋ยหมักฟางข้าวจากปริมาณทั้งหมดที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัย นำตัวอย่างที่ได้มารวมกัน (Composite Sample) เป็นตัวอย่างฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดรวมและปุ๋ยหมักฟางข้าวรวม แล้วดำเนินการวิเคราะห์สมบัติทางเคมีของฟางข้าวที่ผ่านการเพาะเห็ดและปุ๋ยหมักฟางข้าว ตามพารามิเตอร์และวิธีวิเคราะห์ดังตารางที่ 3.2

3) การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อศึกษาสมบัติทางเคมี

ดำเนินการสุ่มเก็บตัวอย่างดินที่ความลึก 0-15 เซนติเมตร จากหลายๆ จุดทั่วพื้นที่ของแต่ละหน่วยทดลอง โดยเก็บระยะต่างๆ ดังนี้

- ก่อนการเติมสิ่งทดลอง
- หลังเติมสิ่งทดลอง 14 วัน (ก่อนปักดำ)
- หลังการเก็บเกี่ยว

หลังจากเก็บตัวอย่างดินมาแล้ว นำตัวอย่างดินมาผึ่งให้แห้ง (Air-Dry) จากนั้นนำมาทุบและร่อนผ่านตะแกรงขนาด 0.5 และ 2 มิลลิเมตร แล้วแยกเก็บตัวอย่างดินใส่ถุงพลาสติกปิดให้สนิท (ซึ่งตัวอย่างดินที่ร่อนผ่านตะแกรงขนาด 0.5 มิลลิเมตร ใช้ในการวิเคราะห์หาปริมาณอินทรีย์วัตถุและปริมาณไนโตรเจนทั้งหมด ส่วนตัวอย่างดินที่ร่อนผ่านตะแกรงขนาด 2 มิลลิเมตร ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าความเป็นกรดเป็นด่าง ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน ปริมาณไนโตรเจนที่เป็นประโยชน์ ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ และโพแทสเซียมที่แลกเปลี่ยนได้) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สมบัติทางเคมีของดินตามพารามิเตอร์และวิธีการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3.2 ในห้องปฏิบัติการต่อไป

4) การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อศึกษาสมบัติทางกายภาพ

ดำเนินการสุ่มเก็บตัวอย่างดินในแต่ละหน่วยทดลอง โดยใช้กระบอกลวดขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5 เซนติเมตร สูง 5 เซนติเมตร เก็บดินที่ความลึก 0-30 เซนติเมตร โดยแบ่งการเก็บออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

- สภาพพื้นที่เดิมก่อนการไถ เก็บ 3 จุดๆ ละ 2 ระดับความลึก คือ 0-15 และ 15-30 เซนติเมตร
- หลังการเก็บเกี่ยว เก็บหน่วยทดลองละ 1 จุดๆ ละ 2 ระดับความลึก คือ 0-15 และ 15-30 เซนติเมตร

เมื่อเก็บตัวอย่างดินโดยใช้กระบอกลวดเสร็จแล้วปิดฝา แล้วใช้กาวพันสายไฟพันรอบฝาปิดกระบอกลวดทั้งสองด้าน เพื่อป้องกันการสูญเสียน้ำความชื้น จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ลักษณะสมบัติทางกายภาพของดิน ได้แก่ ความหนาแน่นรวม ความพรุน ความชื้น

ภาคสนาม ความชื้น ณ จุดเหี่ยวถาวร และปริมาณน้ำที่พืชใช้ประโยชน์ได้ ส่วนสัดส่วนอนุภาคดิน และเนื้อดินจะเก็บตัวอย่างดินที่ระดับความลึก 0-15 เซนติเมตร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพของดินตามพารามิเตอร์และวิธีการวิเคราะห์ ในตารางที่ 3.3 ในห้องปฏิบัติการต่อไป ตารางที่ 3.2 พารามิเตอร์และวิธีการวิเคราะห์สมบัติทางเคมีของถ้ำลอย ฟางที่ผ่านการเพาะเห็ด ปุ๋ยหมักฟางข้าว และดิน

พารามิเตอร์ที่ทำการวิเคราะห์	วิธีการวิเคราะห์	ถ้ำลอย	ฟางเพาะเห็ด	ปุ๋ยหมัก	ดิน
1. pH	pH meter	+	+	+	+
2. อินทรีย์วัตถุ	Walkley and Black ¹	-	-	+	+
3. C/N ratio	จากการคำนวณ	-	-	+	-
4. ความจุแลกเปลี่ยน cation	1 N NH ₄ OAc pH 7.0 ²	-	-	-	+
5. ไนโตรเจนที่เป็นประโยชน์	Stream Distillation Method ³	+	-	-	+
6. ไนโตรเจนทั้งหมด	Micro Kjeldahl Method ³	+	+	+	+
7. ฟอสฟอรัส	Bray II ⁴ (ปริมาณที่เป็นประโยชน์)	+	-	-	+
	HNO ₃ :HClO ₄ (2:1) ⁵ (ปริมาณทั้งหมด)	-	+	+	-
8. โพแทสเซียม	1N NH ₄ OAc pH 7.0 ² (ปริมาณที่เป็นประโยชน์)	+	-	-	+
	HNO ₃ :HClO ₄ (2:1) ⁵ (ปริมาณทั้งหมด)	-	+	+	-
9. ซิลิกอน	0.005 M DTPA ³ (ปริมาณที่เป็นประโยชน์)	+	-	-	+
	HNO ₃ :H ₂ SO ₄ :HClO ₄ (5:1:2) ⁶ (ปริมาณทั้งหมด)	-	+	+	-

หมายเหตุ : + หมายถึง ทำการวิเคราะห์ - หมายถึง ไม่ทำการวิเคราะห์

¹ Walkley and Black (1934)

² Jackson (1958)

³ ทศนีย์ อัดตะนันท์ และจรงค์ จันทร์เจริญสุข (2542)

⁴ Bray and Kurtz (1945)

⁵ ประโสด ธรรมเขต (2540)

⁶ ประไพ ชัยโรจน์ (2544)

ตารางที่ 3.3 พารามิเตอร์และวิธีการวิเคราะห์สมบัติทางกายภาพของถั่วลยอกไนต์ บัญหมักฟางข้าว
และดิน

พารามิเตอร์ที่ทำการวิเคราะห์	วิธีการวิเคราะห์
1. สัดส่วนอนุภาคดินและประเภทเนื้อดิน	Pipette Method ¹
2. ความหนาแน่นรวม	Core Method
3. ความพรุน	จากการคำนวณ โดยใช้ค่าความหนาแน่นรวม
4. ความชื้นภาคสนาม	Pressure Plate Method ²
5. จุดเหี่ยวถาวร	Pressure Membrane Method ²
6. ปริมาณน้ำที่เป็นประโยชน์ต่อพืช	จากการคำนวณ โดยใช้ค่าผลต่างระหว่างความชื้นภาคสนามและจุดเหี่ยวถาวร

หมายเหตุ : ¹ Gee and Bauder (1986)

² Klute (1965)

3.3.8 การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance, ANOVA) หากพบว่าพารามิเตอร์ใดมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ Duncan's New Multiple Range Test (DMRT)